

Prøver – Evaluering – Undervisning
Håndarbejde
maj-juni 2009

Af fagkonsulent Bo Ditlev Pedersen

Styrelsen for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Grundskolen

Kontor for Afgangsprøver, Test og Evalueringer

Indhold

INDLEDNING	3
PRØVEOPLÆGGENE	3
UNDERVISNINGSBESKRIVELSERNE	4
HVORDAN FORLØB PRØVEAFHOLDELSEN?	5
Orden og overskuelighed i lokalet	5
Elevernes forberedelse til prøven	5
Lærernes forberedelse til prøven	5
Elevers brug for hjælp undervejs	6
Hvorvidt eleverne blev færdige med deres planlagte opgave.....	7
Elevernes mundtlige redegørelse.....	7
AFSLUTNING	7

Indledning

PEU-publikationerne er en sammenfatning af de tilbagemeldinger, de beskikkede censorer har givet Skolestyrelsen på baggrund af årets afgangsprøver. Herved kan de erfaringer, der er indhentet gennem prøveafholdelsen, benyttes i forbindelse med tilrettelæggelsen af de fremtidige prøver og hjælpe lærere med fremtidig planlægning af undervisningen.

Der er to beskikkede censorer i håndarbejde som valgfag, og det er deres tilbagemeldinger, der danner grundlag for denne evaluering af årets prøver.

Censorerne har i deres afrapportering lagt vægt på de gennemførte prøver, deres indhold og udformning, prøvekrav og elevernes besvarelse af de stillede opgaver. Desuden har censorerne vurderet skolernes indretning af lokalet og adgangen til værktøj og materialer.

Mange tak til censorerne for deres medvirken ved årets prøver og for deres indsendte evalueringer.

Bo Ditlev Pedersen

Prøveoplæggene

De beskikkede censorer giver i deres tilbagemeldinger udtryk for, at prøveoplæggene på alle skoler var gode, selvom de var forskellige i deres udformning. En censor kan således berette, at prøveoplæggene var tilpas åbne, hvilket gav eleverne gode muligheder for at kunne udnytte deres faglige viden og færdigheder samt kreativitet. I det pågældende prøveoplæg skulle eleverne sy en beklædningsdel, der understøttede ét af følgende temaer:

- Himmel og helvede
- Frihed
- Genbrug
- Sommerlykke

Der var også krav til det færdige produkt. Her skulle indgå:

- Mindst to farver eller to stofkvaliteter
- Dekoration
- Mindst en type lukning

Eleverne blev også bedt om at vise en teamudstilling i præsentationen af produktet. Kvaliteten af ovenstående opgaveformulering ligger i, at eleverne på den ene side skal kunne fremvise teknikker i fremstillingsprocessen (for eksempel mindst en type lukning), som de har tilegnet sig i undervisningen, på den anden side stilles krav om en bestemt produkttype (beklædningsstype), og at der samtidig også er plads til elevens egen designproces (ide – planlægning – fremstilling – evaluering).

Håndarbejds læreren har altså tænkt Fælles Mål, elevernes viden- og færdighedsniveauer samt bestemmelserne i prøvevejledningen ind i en samlet opgaveformulering, som eleverne skal bruge til at dokumentere deres viden og færdigheder.

Undervisningsbeskrivelserne

Censorerne har meldt tilbage, at undervisningsbeskrivelserne fint afspejlede fagets slutmål og de centrale kundskabs- og færdighedsområder.

På en enkelt skole var hverken lærer eller skoleleder dog bekendt med de nye regler for elever i 10. klasse, som betyder, at man på dette klassetrin ikke har adgang til prøven i håndarbejde.

I den konkrete situation fremgik det ikke af undervisningsbeskrivelsen, at to af de tre elever, som aflagde afgangsprøven i håndarbejde, gik i 10. klasse. Censor blev først bekendt med fejlen, efter at prøverne var afholdt.

Hvis det havde fremgået af undervisningsbeskrivelsen, hvilke klassetrin de tre elever gik på, havde censor haft mulighed for at oplyse skolen om fejlen. Herved kunne det være undgået at de pågældende elever mødte frem til prøven.

Eksemplet understreger vigtigheden af, at læreren altid læser prøvevejledningen i håndarbejde, og at skolens ledelse løbende følger med i reglerne på området.

Hvordan forløb prøveafholdelsen?

Orden og overskuelighed i lokalet

Censorerne kan berette, at de på alle skoler mødte faglokaler, som bar præg af god orden og overskuelighed.

Når eleverne i undervisningen og ved en prøveafvikling møder et faglokale med god orden, signalerer det til eleverne, at læreren tager faget alvorligt, og derved også at eleverne gør det. Dermed bliver oprydningssituationen en selvfølgelig del af elevernes tilgang til faget.

Elevernes forberedelse til prøven

Generelt var der tilfredshed med elevernes forberedelse fra censorernes side.

På en skole havde eleverne sammen med deres lærer været på indkøb en i stofbutik før prøvedagen. Eleverne valgte ved denne lejlighed selv mønstre og materialer, og læreren sørgede for at tjekke, at eleverne havde fået alt med til opgaven.

Det er en udmærket måde at lade eleverne tage stilling til valg af mønstre og materialer ved sammen at gå ud og købe ind. Det må være op til den enkelte lærer at vurdere, om man har tid til denne form for planlægning, og her spiller skoleformen (efterskole) måske også en rolle for lærerens og elevernes forberedelse til prøven.

Lærernes forberedelse til prøven

Censorerne udtrykker tilfredshed med lærernes forberedelse til prøven. Lærerne havde gjort meget ud af, at de rette faciliteter og materialer var til stede under prøven.

Undervisningsbeskrivelserne er omtalt tidligere i dette PEU-hæfte. Det er vigtigt, at læreren sætter sig ind i de gældende bestemmelser for prøven i håndarbejde. Hvis læreren er usikker på udformningen af for eksempel prøveoplæggene, er det vigtigt, at læreren i god tid sender prøveoplæggene til censor, således at censor kan forholde sig til oplæggene, og at parterne kan udveksle holdninger og synspunkter til disse.

Censor er ikke kun en kontrollant, men i lige så høj grad en rådgiver for læreren, hvis denne er usikker på gældende regler og bestemmelser. Som lærer kan man hente meget god viden fra vores censorer, som kommer rundt på en del skoler og derved får indsigt i, hvordan prøverne afholdes rundt om i landet. Ligeledes bidrager dialogen til en gensidig inspiration og fælles forståelse af de faglige forventninger, gældende regler m.m.

Man er som lærer i øvrigt altid meget velkommen til at kontakte fagkonsulenten i håndarbejde, som blandt andet kan være med at afhjælpe spørgsmål i forbindelse med prøven.

Elevers brug for hjælp undervejs

Det var forskelligt, hvor meget hjælp eleverne skulle have undervejs, men generelt var eleverne meget selvhjulpne og behøvede derfor ikke hjælp fra censor eller lærer.

Mange elever tilkendegiver, at de ved prøverne i de praktiske fag ikke er så anspændte, da de kender deres egne håndværksmæssige evner og opgavens mål. Derved er der ikke nogle ”fælder”, da de kender det faglige stof på forhånd.

En censor kunne dog berette, at en enkelt elev virkede nervøs under prøven og havde flere problemer med sin opgave. Da eleven ikke selv spurgte om hjælp, greb censor og lærer til sidst ind, for at det ikke skulle ende helt galt.

Der kan være mange årsager til, at en elev er nervøs til en prøve i håndarbejde. Læreren har en vigtig opgave i at afmystificere prøven i undervisningen, således at eleverne tænker på prøven som en positiv oplevelse, hvor lærer og censor kun er interesserede i, at eleven opnår et godt resultat, uden at de derved bidrager hertil med afgørende støtte, som påvirker karakteren. Produktet bør altid udvise elevens viden og færdigheder inden for faget. Jo mere eleverne ved om, hvordan prøven afholdes, og hvad der forventes af dem, jo mere vil de kunne holde fokus på deres håndværksmæssige proces og produktet.

Hvorvidt eleverne blev færdige med deres planlagte opgave

Der var forskel på, i hvilken grad eleverne nåede at blive færdige med deres opgaver. Hos nogle elever passede tidsforbruget fint med opgavens omfang, mens andre elever manglede en del ved prøvens afslutning.

Det er derfor vigtigt, at der i undervisningen også er fokus på elevernes bevidsthed om tidsforbruget i at arbejde med en opgave. Eleverne skal være indstillede på, at de skal arbejde med et vist tempo, og at de skal kende deres egen håndværksmæssige formåen, således at de bedre kan bedømme et produkts sværhedsgrad og omfang.

Elevernes mundtlige redegørelse

Censorerne kan i deres evalueringsskemaer berette, at eleverne var gode til at beskrive og begrunde deres valg af teknikker og materialer i forbindelse med deres opgave. Disse tilbagemeldinger viser, at lærerne er gode til at få eleverne til at italesætte deres designprocesser, når de kan begrunde deres håndværksmæssige beslutninger ud fra en viden om teknikker, materialekendskab og design i tekstiler og beklædning.

Afslutning

Generelt har der været stor tilfredshed med prøveafholdelsen blandt de beskikkede censorer. Skolerne har egnede lokaler og materialer til prøveafholdelsen, og elevernes motivation og arbejdsindsats under prøven har været tilfredsstillende, ligesom de har kunnet aflægge både den praktiske og den teoretiske del af prøven tilfredsstillende. Lærerne havde også lavet gode prøveoplæg og undervisningsbeskrivelser, der kommer rundt om fagets centrale kundskaber og færdigheder.

Hvis nogle lærere skulle være i tvivl om kravene til undervisningen og prøveafholdelsen, kan de indhente den fornødne viden hos Skolestyrelsen (www.skolestyrelsen.dk ved at søge på prøvevejledninger.). Det er også muligt at kontakte fagkonsulenten for håndarbejde – blandt andet på mailadressen bo.ditlev.pedersen@uvm.dk.